

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **D. B.**
státní příslušnost X
t. č. X
zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.
Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 11. 2023, č. j. OAM-321/ZA-ZA12-VL13-R3-2019,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 11. 2023, č. j. OAM-321/ZA-ZA12-VL13-R3-2019, *se ruší a věc se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalobce již dvakrát uspěl u dvou různých správních soudů s námitkou, že žalovaný neposoudil dostatečně, zda by jeho povinnost vycestovat z Česka neodporovala našim mezinárodním závazkům. Konkrétně pokud jde o zásah do jeho zdejšího soukromého života. Nejvyšší správní soud ovšem poté změnil svoji judikaturu a po bezmála 20 letech dovodil, že se onen rozpor s mezinárodními závazky může týkat jen újmy v zemi původu.

Krajský soud tento nový názor chtěl ověřit u Soudního dvora. Ten mu ovšem adresně neodpověděl. Současně ale pohled Nejvyššího správního soudu nezpochybnil. Proto v této konkrétní otázce, která tvořila hlavní jádro věci, žalobce již nebyl úspěšný.

2. Soud nicméně zjistil, že žalovaný doposud nesplnil pokyn, který mu už v prvním rozsudku v celém tomto příběhu dal Krajský soud v Praze: aby si opatřil dostatečné důkazy k posouzení tvrzení žalobce, že mu policie v zemi původu zabila syna. Proto soud v pořadí již třetí rozhodnutí žalovaného znovu zrušil.

II. Dosavadní vývoj

3. Žalobce požádal v dubnu 2019 o mezinárodní ochranu. Byl vdovcem. Manželka mu zemřela v X. Do Česka přicestoval už v červenci 2006. Bylo mu tehdy X let. Pobýval tu na základě povolení k pobytu za účelem podnikání. V Uzbekistánu, odkud pochází, neměl práci. Byl tam naposledy v roce 2008 na dovolené. Přicestoval i odcestoval bez potíží. Během pobytu v Česku jej zaměstnávali různí zaměstnavatelé. V srpnu 2018 podal žádost o prodloužení povolení k pobytu. Neúspěšně. Neplnil totiž účel povolení k dlouhodobému pobytu. Cestovní doklady včetně všech materiálů k trvalému pobytu mu odcizili v roce 2011 nebo 2012 na Václavském náměstí v Praze. Oznámil to na policii, ale nemá o tom žádný doklad. Na ambasádu se neobrátil, protože tam tyhle otázky neřeší. Musel by se vrátit zpět do Taškentu. Odtamtud by se ale nemohl vrátit zpět do Česka. Ambasáda je až v Německu. Poskytují služby jen těm, kdo už mají povolení k trvalému pobytu. Žalobce ho neměl.
4. O mezinárodní ochranu žalobce požádal až nyní, protože nevěděl, co má dělat. Poslední dobou neměl žádné bydliště. Spal na noclehárně. K obavám z návratu uvedl, že se bojí, že ho na letišti zadrží policie. Od ztráty dokladů nemá registraci na ambasádě a podle zákona mu hrozí pokuta nebo vězení do pěti let. V Uzbekistánu má bratra, ale není s ním již 20 let v kontaktu. Možná taktéž odcestoval. Při seznámení s podklady rozhodnutí žalobce sdělil, že mu policisté v zemi původu zabili syna. Později žalovanému doložil lékařskou zprávu, podle níž trpí psychickými problémy.

První rozhodnutí žalovaného a rozsudek Krajského soudu v Praze

5. V únoru 2020 žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu („první rozhodnutí žalovaného“). Toto rozhodnutí zrušil Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 17. 6. 2021, č. j. 45 Az 5/2020-75 („pražský rozsudek“). Rozhodnutí žalovaného bylo nepřezkoumatelné ve vztahu k § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění do 30. 6. 2023 („zákon o azylu“). Podle tohoto ustanovení bylo možné udělit cizinci doplňkovou ochranu, pokud by jeho vycestování odporovalo mezinárodním závazkům České republiky. Krajský soud v Praze žalovanému vytkl, že nevzal v potaz skutečnosti týkající se předchozího rodinného života žalobce v Česku, včetně jeho současného soukromého života a z toho vyplývající vazby žalobce k Česku. Žalovaný se měl vypořádat s otázkou, zda délka pobytu žalobce v Česku a historie tohoto pobytu (např. příprava k žádosti o povolení k trvalému pobytu či úmrtí jeho manželky v Česku), znalost českého jazyka a českých reálií i jeho společenské vazby nepředstavují skutečnosti, které mají význam pro doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Ve spisu chyběly informace o dřívějších pobytových oprávněních žalobce.
6. Žalovaný také podle pražského rozsudku opomněl zohlednit, že v minulosti u žalobce konstatoval existenci důvodů znemožňujících jeho vycestování. Měl vysvětlit, proč je nyní

jeho závěr opačný. Žalovaný nezohlednil ani zdravotní stav žalobce, který dokládal, že trpí psychickými problémy. Nezabýval se jejich vážností a neposoudil dopady navrácení žalobce do země původu na jeho zdravotní stav.

7. Podle pražského rozsudku se žalovaný nevypořádal, jak bylo třeba, ani s tvrzením žalobce o vraždě jeho syna uzbeckou policií. Bez odpovídající argumentace a opory ve spise označil žádost za účelovou. Měl povinnost shromáždit důkazy, které by tvrzení žalobce – včetně právě jeho tvrzení o vraždě syna uzbeckou policií – vyvracely, a případné rozpory v jeho výpovědi objasnit třeba doplňujícím pohovorem. Podle pražského rozsudku tedy žalovaný nezjistil dostatečně skutkový stav.

Druhé rozhodnutí žalovaného a rozsudek Krajského soudu v Brně

8. Žalovaný rozhodnutím ze dne 20. 10. 2022 opět žalobci mezinárodní ochranu neudělil („druhé rozhodnutí žalovaného“). Spis doplnil o dokumenty k pobytové historii žalobce, negativní závazné stanovisko k možnosti vycestování z roku 2015 a nové informace o zemi původu. Doplňující pohovor se žalobcem neprovedl. Žalobce do spisu doložil několik lékařských zpráv.
9. Žalovaný uvedl, že žalobce v Česku nikoho nemá. Je dospělým, právně způsobilým člověkem. V červenci 2021 mu Česká správa sociálního zabezpečení přiznala invaliditu I. stupně. Přesto dokáže pracovat. Má vysoký tlak, problémy se srdcem a diabetem, spánkovou apnoe, projevy deprese a úzkosti. V souvislosti s těmito zdravotními problémy nepodstupuje speciální léčbu, která by se vázala na území Česka.
10. Podle žalovaného tu nebyl důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Žalobce sice upozorňuje na délku svého pobytu v Česku. Ale před podáním žádosti o mezinárodní ochranu neměl kde bydlet, spal na noclehárně, neměl finance a svůj neoprávněný pobyt neřešil. Nesvědčí to o vybudování silných sociálních či soukromých vazeb v Česku. Pokud žil v Česku dlouho a mluví česky, neznamená to, že se nebude moci reintegrovat v zemi původu. Do Česka přijel ve svých 48 letech, většinu života tedy stále žil v Uzbekistánu.
11. K tvrzením týkajícím se vraždy žalobcova syna žalovaný zopakoval prakticky to samé, co ve svém prvním rozhodnutí. Sice již toto tvrzení neoznačil za účelové, ale neuvěřil mu. Podle žalovaného žalobce toto tvrzení uvedl až po několika měsících, nijak ho nepodložil a nevysvětlil jeho souvislost s vlastní osobou. Ve své žádosti ani při pohovoru o smrti syna ještě nemluvil, a neuvedl ani důvod, proč by měl být kvůli této události sám v ohrožení. Žalovaný proto neshledal, že by to byla okolnost zakládající důvodnou obavu z pronásledování podle § 12 písm. b) zákona o azylu.
12. Žalobce i proti druhému rozhodnutí žalovaného úspěšnou žalobu. Tentokrát ke Krajskému soudu v Brně, který ho zrušil rozsudkem ze dne 17. 5. 2023, č. j. 41 Az 35/2022-94 („brněnský rozsudek“). Žalovaný totiž nesplnil závazný pokyn plynoucí z pražského rozsudku ve vztahu k § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.
13. Krajský soud v Brně žalovanému vytkl, že selektivně zohlednil skutečnosti v neprospěch žalobce. Žalovaný totiž vzal v potaz jen to, že před podáním žádosti o mezinárodní ochranu neměl ubytování, aktivně neřešil svůj neoprávněný pobyt a většinu svého života prožil v Uzbekistánu. Žalobce přitom poukazoval na několik skutečností, pro které považuje své vycestování za nepřiměřený zásah do svého soukromého života. Zdůrazňoval zejména délku

života v Česku (v době rozhodnutí soudu již téměř 17 let), že mu zde umřela manželka, svůj věk, zdravotní stav (problémy se srdcem, které doprovází vysoký krevní tlak, úzkosti a deprese), absenci sociálních a rodinných vazeb v Uzbekistánu, že mluví česky a že se považuje za integrovaného ve zdejší společnosti. Z rozhodnutí žalovaného však neplynulo, že by žalovaný těmito skutečnostem přikládal jakoukoliv relevanci.

14. Nedostatek silných sociálních nebo soukromých vazeb žalobce na Česko žalovaný dovozoval z toho, že žalobce aktivně neřešil svou pobytovou situaci a neměl adresu pobytu. Podle brněnského rozsudku se však nelze omezovat pouze na období těsně před vydáním rozhodnutí. Žalovaný měl hodnotit život žalobce v Česku vcelku.
15. Žalobce po určitou dobu žil na ulici. Zároveň ale vysvětloval, že ho do této situace dostaly nelehké životní okolnosti. Zejména pak smrt jeho syna, krátce následovaná smrtí jeho manželky. Dříve však měl práci i ubytování. Většinu svého života v Česku měl také platné pobytové oprávnění. Ze spisu plyne, že od roku 2006 až do roku 2014 měl dlouhodobý pobyt (nejprve zaměstnaneckou kartu a poté dlouhodobý pobyt za účelem podnikání). Od března roku 2015 do září 2018 měl dlouhodobý pobyt za účelem strpění. Neoprávněně pobýval v Česku od září 2014 do února 2015 a poté od října 2018 do začátku dubna 2019. Naprostou většinu svého života v Česku tedy žalobce měl platné pobytové oprávnění. Sice si nevyřídil nový cestovní pas poté, co mu ho odcizili, v Česku ale není uzbecká ambasáda. Bez platného dokladu nemohl vycestovat na ambasádu do Německa. Poté, co žalobce pozbyl pobyt za účelem strpění, proto nakonec požádal o mezinárodní ochranu. Žádou jinou možnost, jak získat pobytové oprávnění, totiž cizinci, kteří v Česku pobývají neoprávněně, podle českých migračních předpisů nemají.
16. Krajský soud v Brně dodával, že aby žalovaný mohl řádně posoudit pevnost sociálních vazeb žalobce na Česko, musel by od něj zjistit mnohem více informací o jeho soukromém životě (zejména ohledně jeho zaměstnání či podnikání, bydlení, sociálních vazeb, trávení volného času apod.). Již pražský rozsudek žalovanému vytýkal, že žalovaný při pohovoru nesměřoval konkrétní otázky na žalobce ohledně jeho integrace a případného zásahu do jeho práva na soukromý a rodinný život. Žalovaný si pak sice opatřil informace ohledně pobytové historie žalobce (i jeho manželky). S informacemi, které zjistil, však nepracoval a imigrační historii žalobce se nezabýval. Se žalobcem navíc neprovedl doplňující pohovor, ač to po pražském rozsudku bylo namístě.
17. Závěrem Krajský soud v Brně shrnul, že druhé rozhodnutí žalovaného (na rozdíl od jeho prvního rozhodnutí) sice již obsahovalo určité věcné odůvodnění závěru, proč vycestování žalobce nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky Česka. Přesto se však nedalo říci, že by se žalovaný řádně vypořádal se všemi skutečnostmi, které v tomto případě vyšly najevo. Jeho druhé rozhodnutí proto ve vztahu k neudělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu stále bylo nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Kromě toho se žalovaný nesnažil od žalobce zjistit další skutečnosti, které by pro posouzení dopadů vycestování žalobce mohly mít význam.
18. Námitce týkající se azylové relevance vraždy žalobcova syna uzbeckou se policií se brněnský rozsudek věcně nevěnoval, protože ji žalobce neuplatnil v žalobní lhůtě, ale až v doplnění žaloby po uplynutí lhůty k možnému rozšíření žaloby (§ 71 odst. 2 soudního řádu správního).

19. Žalovaný vydal dne 9. 11. 2023 rozhodnutí č. j. OAM-321/ZA-ZA12-VL13-R3-2019, které je předmětem nynějšího řízení o žalobcově žalobě („třetí rozhodnutí žalovaného“). Mezinárodní ochranu stále žalobci neudělil. Již s ním provedl pohovor. Dovodil z něj, že tu žalobce nemá žádnou rodinu či přátele a známé. Volný čas tráví převážně sám. Sleduje internet, chodí se procházet. Má rád hudbu a sleduje detektivky. V pobytovém středisku se nezapojuje do volnočasových aktivit. Dříve neměl hlášenou adresu, na které se zdržoval. Neměl ani bydliště. Spal na noclehárně. Neměl žádné peníze, protože nemohl pracovat. Svoji pobytovou situaci neřešil, přestože byl jazykově vybavený a znal zdejší prostředí.
20. Od roku 2019, kdy požádal o mezinárodní ochranu, žije pouze ve střediscích Správy uprchlických zařízení. Má tam bezplatně k dispozici ubytování i stravu. Jeho příjmem je pouze kapesné, které dostává v pobytovém zařízení. Zvyšuje si ho prací v táboře. Příjem ze zaměstnání měl naposledy v roce 2018. Sociální pracovníce mu pomáhá nějakou práci sehnat. Sám ale nic nehledá, protože by to nezvládl. Pracovní schopnost má nicméně jen sníženou. Podle žalovaného všechny tyto okolnosti nesvědčí o silných sociálních či soukromých vazbách v Česku. Pobýval tu dlouho. A má dobrou češtinu. To ale neznamená, že by se nemohl reintegrovat v Uzbekistánu. Přes obecný předpoklad, že si tu vzhledem k délce pobytu vytvořil intenzivní vazby, žalobce v podstatě žádné vazby na území Česka nemá.
21. O tom podle žalovaného svědčí i vyjádření žalobce ohledně ostatků jeho manželky. Krajské soudy jejich přítomnost označily za možnou soukromou vazbu žalobce na Česko. Manželka žalobce ovšem není nikde pohřbena. Žalobce totiž neměl platné doklady. Proto mu nedali úmrtní list jeho ženy. Po jejím zpopelnění mu ani kvůli chybějícímu úmrtnímu listu nevydali její urnu. Žalobce neví, kde nyní urna jeho manželky je. Nezjistil to a urnu si nevyzvedl ani poté, co v roce 2019 získal platný doklad. Důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14 odst. 2 písm. d) zákona o azylu podle žalovaného nebyl ani zdravotní stav žalobce. Dále žalovaný polemizoval se závěry brněnského rozsudku o pobytu žalobce v Česku. Podáním žádosti o mezinárodní ochranu se tu jen snaží legalizovat si pobyt, ačkoliv nemá na území Česka vůbec žádné rodinné či sociální vazby.
22. K tvrzením o vraždě žalobcova syna uzbekou policií žalovaný zopakoval to samé, co uvedl ve svém druhém rozhodnutí (bod 11 výše).

Žaloba proti třetímu rozhodnutí žalovaného

23. Žalobce napadl i třetí rozhodnutí žalovaného žalobou. Zdůrazňuje, že je nemocný. Trpí zejména problémy se srdcem, které doprovází vysoký krevní tlak. Je invalidním v I. stupni. Kromě toho má deprese a úzkosti. Je navíc v důchodovém věku. Nedokáže si výdělečnou činností obstarat prostředky ke své obživě. Žalovaný se neřídil závěry brněnského rozsudku, přestože proti němu nepodal kasační stížnost. Neposoudil dostatečně soukromý a rodinný život žalobce. Při doplňujícím pohovoru nesměřoval tímto směrem v odpovídající míře své dotazy. Nesprávně vyhodnotil informace uvedené žalobcem.
24. Při posouzení dopadů neudělení mezinárodní ochrany do soukromého života žalobce žalovaný znovu postupoval selektivně. Zohlednil skutečnosti v neprospěch žalobce, aniž by komplexně posoudil skutečnosti pro udělení mezinárodní ochrany (zejména z důvodu zásahu do soukromého života žalobce). Svůj názor ohledně soukromých a rodinných vazeb žalobce žalovaný opírá o poslední období, ve kterém žalobce spal na noclehárně, neměl peníze a nepracoval. Opomněl zohlednit předchozí dlouhodobý pobyt žalobce, který se úspěšně integroval do české společnosti. Nevzal v potaz, že mu zde zemřela

manželka, že je důchodového věku, nemocný a v Uzbekistánu nemá jakékoliv rodinné či sociální vazby. Příkladá mu k tíži nedostatek kamarádkých vazeb. Žalobce ale ve skutečnosti tvrdil, že v Česku má známé. Po úmrtí své ženy se ovšem uzavřel do sebe a má deprese. Vyřizuje každodenně své běžné potřeby. V minulosti měl dlouhodobě jak práci, tak ubytování.

25. Žalobce také kromě výše uvedeného namítá (podobně jako to učinil už v předcházejícím řízení), že žalovaný nehodnotil dostatečně hrozbu možnosti ztráty státního občanství Uzbekistánu. Ve spojení s jeho rodinným a soukromým životem vedeným dlouhodobě v Česku, absencí rodinných vazeb v Uzbekistánu, smrtí jeho syna v Uzbekistánu a následně náhlé smrti jeho manželky, žalobce naplňuje důvody pro udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 zákona o azylu.
26. Co se týče obav žalobce ze zatčení z toho důvodu toho, že dlouhodobě pobýval v zahraničí a nemá doklady, tak z rozhodnutí žalovaného není patrné, že by se blíže zabýval otázkou efektivní ochrany ze strany příslušných státních orgánů, resp. zda tímto směrem vedl dokazování. Tvzení žalovaného ohledně účelovosti tvrzení a možnosti využít ochrany v zemi původu, je čistě formální.
27. Argument žalobce, že okolnosti, za kterých došlo ke smrti jeho syna v Uzbekistánu, souvisí s jeho obavami z návratu do této země, žalovaný také neposoudil v souvislosti s absencí uzbeckých dokladů a v souvislosti s dlouhodobě vedeným rodinným a soukromým životem v Česku. Žalovaný pochybil, pokud vraždu syna žalobce neposoudil jako důvod pro odůvodněnou obavu z pronásledování v zemi původu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný podle žalobce neoprávněně klade k tíži žalobci, že smrt svého syna neuvedl ve své žádosti, ale až později v řízení. Jedná se přitom o citlivou informaci, o čemž svědčí mj. to, že tragické úmrtí syna a následně manželky žalobce mělo silně negativní vliv na jeho zdravotní stav.

Rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu

28. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu vydal 15. 2. 2023 usnesení (č. j. 7 Azs 186/2022-48; „usnesení rozšířeného senátu“), kterým změnil dosavadní výklad § 14 odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Konkrétně rozhodl, že tuto formu doplňkové ochrany lze udělit cizinci, u něhož by vážná újma v podobě rozporu s mezinárodními závazky České republiky hrozila *ve státě jeho původu*. Nově tedy již neměl hrát roli rozpor s mezinárodními závazky vzniklý přímo v České republice.
29. Tento nový výklad krajský soud měl nyní použít i v řízení žalobcově poslední žalobě. Daný výklad vyjímá ze zorného pole § 14 odst. 2 písm. d) zákona o azylu rozpor s mezinárodními závazky Česka v podobě zásahu do práva žalobce na respektování *zdejšího* soukromého života podle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“). To znamená, že by ztratily svůj význam výtky v pražském a brněnském rozsudku vůči dosavadnímu rozhodování žalovaného. Ten podle obou soudů nedostatečně posoudil soulad zásahu do zdejšího soukromého života žalobce s mezinárodními závazky Česka.
30. Krajský soud měl pochybnosti o souladu usnesení rozšířeného senátu s unijním právem. Proto se rozhodl obrátit na Soudní dvůr s předběžnou otázkou. Položil ji usnesením Brně ze dne 9. 5. 2024, č. j. 41 Az 46/2023-35 („předběžná otázka“). Konkrétně se ptal:

„Je třeba čl. 3 [kvalifikační směrnice], vykládat tak, že lze za příznivější normu pro určování osob, které mají nárok na doplňkovou ochranu, ve smyslu tohoto ustanovení považovat právní

úpravu členského státu umožňující udělení doplňkové ochrany žadateli o mezinárodní ochranu i v případě reálné hrozby takového typu vážné újmy, který nezná čl. 15 dané směrnice a který spočívá v tom, že by vycestování žadatele o mezinárodní ochranu z členského státu bylo v rozporu s mezinárodními závazky daného členského státu, za předpokladu, že se zároveň tento rozpor s mezinárodními závazky členského státu vztahuje k situaci v zemi původu žadatele o mezinárodní ochranu?“

(upravil krajský soud)

31. Soudní dvůr odpověděl rozsudkem ze dne 5. 6. 2025, C-349/24, *Nuratau* („rozsudek *Nuratau*“), podle jehož výroku:

„Článek 3 [kvalifikační směrnice] musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby byla za příznivější normu, kterou lze zavést podle tohoto článku 3, považována vnitrostátní právní úprava, která stanoví, že se doplňková ochrana udělí státnímu příslušníkovi třetí země, který by byl v případě vycestování do země svého původu vystaven reálné hrozbě porušení práva na soukromý život z důvodu přerušení jeho vazeb na členský stát, který posuzuje žádost o mezinárodní ochranu.“ (upravil krajský soud)

Pro přehlednost krajský soud zakomponuje obsah rozsudku *Nuratau* blíže do příslušné části odůvodnění.

32. Krajský soud dal účastníkům řízení možnost se vyjádřit k dopadům rozsudku *Nuratau*. Žalobce ji nevyužil. Žalovaný uvedl, že nadále nespatřuje důvod, proč by se žalobce nemohl vrátit do Uzbekistánu nebo požádat o pobytové oprávnění v Česku. Nepovažuje názor Soudního dvora za relevantní pro jeho azylový příběh. Žalobce uvedl dva důvody pro mezinárodní ochranu – integraci do české společnosti a zdravotní stav. Integraci žalovaný podrobně zkoumal, ale nepovažuje ji za dostatečně silnou.

III. Posouzení věci krajským soudem

33. Žaloba je důvodná.

34. Soud nejprve předeseílá, že se s otázkou hrozby ztráty státního občanství vypořádal v brněnském rozsudku a shledal ji nedůvodnou (srov. body 39 až 43 brněnského rozsudku). Toto věcné posouzení nadále platí a krajský soud proto stále zavazuje (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2024, č. j. 9 As 66/2023-72, č. 4615/2024 Sb. NSS). To samé platí pro námitky týkající se humanitárního azylu (srov. body 44 až 50 druhého rozsudku). Tyto žalobní jsou proto nedůvodné a není nutné se jimi znovu zabývat. Ostatně žalobce ani netvrdí, že by v mezidobě nastala nějaká nová skutečnost, která by posouzení v brněnském rozsudku mohla změnit.

35. Soud se dále v tomto rozsudku nejprve zaměří na (a) námitky o doplňkové ochraně podle § 14 odst. 2 písm. d) zákona o azylu, které se týkají výše krátce zmíněné judikatorní kotrmelce. Tyto námitky nakonec nejsou důvodné. Stejně tak nejsou důvodné (b) námitky, které se týkají obav žalobce z návratu čistě proto, že dlouho pobýval v zahraničí. Těmi se soud bude zabývat jako druhými v pořadí. Poté ovšem soud vysvětlí, proč nakonec shledal důvodnými (c) námitky, které se týkají tvrzení žalobce o vraždě jeho syna uzbekou policií.

a. Usnesení rozšířeného senátu překonalo závazný právní názor plynoucí z brněnského i pražského rozsudku a Soudní dvůr názor rozšířeného senátu nezpochybnil

36. Jak již soud výše zmínil, po vydání brněnského rozsudku se změnila judikatura Nejvyššího správního soudu k výkladu § 14 odst. 2 písm. d) zákona o azylu (srov. body 28 a 29 výše).

Krajský soud z mnoha důvodů, které popsal v předběžné otázce, nepovažoval usnesení rozšířeného senátu za přesvědčivě odůvodněné. Proto bylo podle něj nutné ověřit tento nový výklad předběžnou otázkou, na kterou Soudní dvůr v rozsudku *Nuratau* odpověděl, jak odpověděl.

37. Je třeba dodat, že se rozsudkem *Nuratau* a jeho dopady již zabýval rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2025, č. j. 5 Azs 385/2021-82 („rozsudek pátého senátu“). V bodech 29 až 31 uvedl:

„[29] Krajský soud v Brně nesouhlasil s rozšířeným senátem, že bylo jeho zužujícím výkladem skutečně dosaženo souladu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu s kvalifikační směrnicí a že bylo tudíž zapotřebí opustit dosavadní (výše popsaný) širší výklad, jenž byl ve prospěch žadatelů o mezinárodní ochranu. Z tohoto důvodu krajský soud položil Soudnímu dvoru zmiňovanou předběžnou otázku. Soudní dvůr ovšem na tuto otázku krajského soudu ve svém rozsudku *Nuratau* vůbec neodpověděl, neboť si v bodech 23 až 26 tohoto rozsudku položenou otázku přeformuloval tak, že se týká slučitelnosti s kvalifikační směrnicí u takové právní úpravy, která za vážnou újmu považuje zásah do osobního a rodinného života žadatele v hostitelském členském státě, nikoliv v zemi původu. Na takto přeformulovanou otázku, která ovšem mezi českými správními soudy ani senáty Nejvyššího správního soudu vůbec nebyla sporná, Soudní dvůr v rozsudku *Nuratau* pochopitelně odpověděl, že, jak již bylo konstatováno, čl. 3 kvalifikační směrnice brání tomu, aby byla za příznivější normu, kterou lze zavést podle tohoto článku, považována vnitrostátní právní úprava, podle níž se doplňková ochrana udělí státnímu příslušníkovi třetí země, který by byl v případě vycestování do země svého původu vystaven reálné hrozbě porušení práva na soukromý život z důvodu přerušení jeho vazeb na členský stát, který posuzuje žádost o mezinárodní ochranu.

[30] Tento závěr Soudní dvůr zdůvodnil mj. tím, že „na udělení povolení k pobytu z důvodu, který nesouvisí se situací v zemi původu žadatele, je třeba nahlížet tak, že postrádá jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany, takže členský stát nemůže na základě takového důvodu udělit doplňkovou ochranu ve smyslu směrnice 2011/95, aniž by porušil článek 3 této směrnice“. Soudní dvůr zároveň připomněl povinnost vnitrostátních soudů vykládat vnitrostátní právo eurokonformním způsobem, byť připustil, že tento výklad má podle jeho judikatury své meze: „Povinnost vnitrostátního soudu přiblížit k obsahu směrnice, pokud vykládá a používá relevantní pravidla svého vnitrostátního práva, je omezena obecnými právními zásadami, zejména zásadou právní jistoty a zásadou zákazu zpětné účinnosti, a nemůže sloužit jako základ pro výklad dotyčného vnitrostátního práva *contra legem* (...)“. Dále Soudní dvůr konstatoval: „V projednávaném případě z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že rozšířený senát Nejvyššího správního soudu vyložil v usnesení ze dne 15. února 2024 dotčené vnitrostátní ustanovení tak, že se týká výlučně hrozby porušení základních práv v souvislosti se situací v zemi původu žadatele. S výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, se tedy jeví, že toto vnitrostátní ustanovení lze vykládat tak, aby bylo ve sporu v původním řízení dosaženo výsledku, který je v souladu s cílem sledovaným směrnicí 2011/95.“

[31] Soudní dvůr tedy nejenže odpovídal na něco jiného, než se ho Krajský soud v Brně tázal, ale navíc označil výklad rozšířeného senátu za eurokonformní, aniž by skutečně zdůvodnil, proč ho za eurokonformní považuje, ačkoliv to bylo právě to, co krajský soud (a nejen jeho) zajímalo. Nyní rozhodující senát Nejvyššího správního soudu má i nadále za to, že vztah vážné újmy dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu k zemi původu žadatele je nutnou, avšak zdaleka ne dostačující podmínkou toho, aby se tento institut týkal pouze situací, které mají dostatečnou vazbu na logiku mezinárodní ochrany, a bylo ho tedy možné podřadit pod čl. 3 kvalifikační směrnice. Na straně druhé musí ve věci rozhodující senát Nejvyššího správního soudu respektovat, že právní názor vyjádřený v citovaném usnesení rozšířeného senátu je pro něj závazný, a byť nesouhlasí s tím, jak se Soudní dvůr v rozsudku *Nuratau* vyhnul odpovědi

na předběžnou otázku krajského soudu, musí také respektovat, že ani Soudní dvůr v tomto rovněž závazném rozsudku názor rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu nepřekonal. V tuto chvíli tedy nemá rozhodující senát Nejvyššího správního soudu jinou možnost než se v posuzované věci řídit právním názorem rozšířeného senátu.“

38. S tímto kritickým hodnocením vůči rozsudku *Nuratau*, které Nejvyšší správní soud zopakoval i v usnesení ze dne 17. 7. 2025, č. j. 5 Azs 58/2021-31 (body 22 až 24), krajskému soudu nezbyvá než souhlasit. Výrok rozsudku *Nuratau* po reformulaci Soudním dvorem opravdu říká něco, o čem vůbec nebylo mezi krajským soudem a rozšířeným senátem sporu. Krajský soud chtěl znát názor Soudního dvora na to, zda právní názor plynoucí z usnesení rozšířeného senátu obстоjí z hlediska unijního práva nebo ne. Jasně přímé odpovědi se nedočkal.
39. Byť na to tedy Soudní dvůr neodpověděl ve výroku, tak přesto krajský soud jako hlavní poselství rozsudku *Nuratau* chápe, že sám Soudní dvůr nepovažuje názor rozšířeného senátu (*prima facie*) za rozporný s unijním právem. K výkladu čl. 3 kvalifikační směrnice pak používá argumenty velmi podobné těm, které použil i rozšířený senát. Vůbec se přitom bohužel nevypořádal s argumenty v předběžné otázce. A byť tedy ponechal na krajském soudu, aby si vlastně na předběžnou otázku odpověděl sám v rámci ověření souladu usnesení rozšířeného senátu s unijním právem (viz výše v bodě 38 citovaný bod 30 rozsudku pátého senátu *in fine*), tak jeho argumentace stojí na podobných východiscích jako usnesení rozšířeného senátu. To tak zůstalo nezpochybněné. Tímto způsobem ostatně vykládá rozsudek *Nuratau* i rozsudek pátého senátu.
40. Proto i krajskému soudu nezbyvá, než se – stejně jako rozsudek pátého senátu – nakonec usnesením rozšířeného senátu řídit. To znamená, že závazný právní názor plynoucí z brněnského i pražského rozsudku k § 14 odst. 2 písm. d) zákona o azylu padl. A nemá tedy smysl zkoumat, zda ho žalovaný ve smyslu § 78 odst. 5 soudního řádu správního dodržel.
41. Žalobcovy námitky se přitom logicky drží původního právního názoru plynoucího z pražského a brněnského rozsudku. Nenamítá nic, co by zapadalo do rámce výkladu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu podle usnesení rozšířeného senátu. Po vydání rozsudku *Nuratau* k tomu přitom žalobce dostal opakovanou příležitost (jednak hned v reakci na rozsudek *Nuratau*, a poté v reakci na vyjádření žalovaného k věci po rozsudku *Nuratau*). Nijak se ovšem nevyjádřil.
42. Kromě toho se v případě § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu nepoužije čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, protože jde o vnitrostátní institut, neznámý kvalifikační směrnici (ač je chybně „smíchaný“ s doplňkovou ochranou, kterou už kvalifikační směrnice zná, což je jeden z problémů, na něž krajský soud v předběžné otázce upozorňoval). Proto krajský soud v případě použití § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu soud nemá povinnost provést úplné *ex nunc* posouzení věci po skutkové a právní stránce.
43. Námitky poukazující na nedostatky rozhodnutí žalovaného, pokud jde o § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu a nerespektování původně závazných právních názorů plynoucích z pražského a brněnského rozsudku, tedy nejsou důvodné.

b. Třetí rozhodnutí žalovaného obsahuje náležité odůvodnění, pokud jde o žalobcovou obavu z postihu pro jeho dlouhý pobyt v Česku

44. Žalobce také v nynější žalobě vznáší námitky ohledně jeho obav ze zatčení z toho důvodu toho, že dlouhodobě pobýval v zahraničí a nemá doklady. Ze třetího rozhodnutí žalovaného podle něj není patrné, že by se blíže zabýval otázkou efektivní ochrany od příslušných státních orgánů, resp. zda tímto směrem vedl dokazování. Postoj žalovaného ohledně účelovosti tvrzení žalobce a možnosti využít ochranu v zemi původu, je podle žalobce čistě formální.
45. Žalovaný na tato tvrzení žalobce ve třetím rozhodnutí konkrétně odpověděl, že jde o účelová tvrzení, jejichž cílem je pouze dodat váhu žádosti žalobce o mezinárodní ochranu. Podle vlastních slov žalobce ve své zemi nikdy neměl problémy se státními orgány ani bezpečnostními složkami. Nebyl politicky aktivní a do zahraničí vycestoval pouze za prací. Do vlasti se opakovaně vracel legálně, s platnými doklady, přes oficiální hraniční přechody – tedy s vědomím tamních úřadů jako běžný ekonomický migrant. Nikdo mu v tom nebránil. Česká republika navíc neobdržela žádnou žádost o jeho zadržení nebo vydání k trestnímu stíhání do země původu. Žalobce přitom nepředložil žádné konkrétní důkazy, proč by měl být za svůj pobyt v zahraničí potrestán. Jak navíc vyplývá z dostupných informací, Uzbekistán v posledních letech uvolňuje migrační předpisy a podporuje vycestování občanů za prací, což se vnímá jako ekonomický přínos pro zemi.
46. Žalovaný pak odkázal na konkrétní podklady ve spise, o které výše uvedené opírá. Dokazování v kontextu daných tvrzení žalobce tedy prováděl. Nejprve jde o Informaci Ministerstva zahraničních věcí, č. j. 135612/2022-LPTP, ze dne 9. 1. 2023, která ale bohužel není náležitým podkladem pro posouzení věci (např. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 4. 2025, č. j. 41 Az 9/2025-22, body 32 a 33). Žalovaný nadto vycházel ještě z *Informace OAMP – Uzbekistán – Bezpečnostní a politická situace v zemi* ze dne 3. 3. 2023, která již splňuje podmínky své použitelnosti podle § 23c písm. c) zákona o azylu a čl. 10 odst. 3 písm. b) procedurální směrnice. Podle tohoto podkladu uzbecké zákony poskytují svobodu zahraničního cestování, emigrace a repatriace. Zahraniční cestování původně omezoval požadavek potvrzení registrace v místě bydliště, tzn. razítko s bydlištěm ve vnitřním pasu. Tzv. výjezdní vízum, které občané potřebovali pro většinu zahraničních cest, ale vláda zrušila k 1. 1. 2019. Pro účely cesty do zahraničí musí občané získat samostatný pas, který má desetiletou platnost pro dospělé a pětiletou platnost pro nezletilé. Uzbeckým občanům pobývajícím mimo území Uzbekistánu více jak šest měsíců je jen doporučeno registrovat se na příslušném zahraničním zastoupení.
47. Žalovaný pak shrnul, že Uzbekistán pod tíhou ekonomické reality začal podporovat pracovní pobyty svých občanů v zahraničí, přičemž možnosti legálně vycestovat využil taktéž žalobce. Žalobce žádné konkrétní potíže ve vztahu k zemi svého původu nedeklaroval, zemi opustil legálním způsobem na základě platných dokladů za účelem práce. Neměl podle vlastních slov žádné jiné problémy s tamními státními orgány. Nelze tedy předpokládat, že by byl po návratu do vlasti za svůj pobyt v zahraničí nebo za překročení platnosti uděleného víza postihován, či dokonce ohrožen nebezpečím vážné újmy ve smyslu zákona o azylu.
48. Takovémuto hodnocení krajský soud nemá co vytknout. Na rozdíl od tvrzení týkajících se vraždy syna žalobce, která mohou mít určitou azylovou relevanci (viz část c. níže), je to v tomto případě žalobce, kdo nedal svým tvrzením potřebný azylový kontext. Nepopsal, jaké konkrétní pronásledování či vážná újma by mu snad měla nyní hrozit, a proč by tedy vůči nim potřeboval vnitřní ochranu. Jak navíc plyne z použitelných informací ve spise, čistě

kvůli návratu po dlouhodobém pobytu se již nemá čeho bát, protože v zemi jeho původu upustili od minulých restrikcí. Není proto třeba hlouběji zkoumat, zda by vůči naplnění jeho dřívějších obav měl v zemi původu dostatečnou vnitřní ochranu. Žalovaný tedy v tomto případě nepochybil.

49. Žalovanému lze ovšem obecně doporučit, aby šetřil s hodnocením námitek žadatelů jako účelových, resp. aby případně hodnověrnost uváděných azylových příběhů hodnotil pečlivěji (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 1. 2025, č. j. 2 Azs 220/2024-25). Nic to však nemění na tom, že námitky týkající se žalobcových obav z postihu po návratu, protože pobýval dlouho v zahraničí, nejsou důvodné.

c. Třetí rozhodnutí žalovaného opakuje chyby z prvního rozhodnutí žalovaného, pokud jde o tvrzení žalobce o vraždě jeho syna

50. Žalobce v žalobě namítá, že žalovaný pochybil, pokud žalovaný vraždu jeho syna neposoudil jako základ pro odůvodněnou obavu z pronásledování v zemi původu a udělení azylu na základě § 12 písm. b) zákona o azylu.
51. Pokud jde o přípustnost této námítky, tak si soud samozřejmě uvědomuje, že se jí v brněnském rozsudku adresně nezabýval (srov. bod 18 výše a bod 37 brněnského rozsudku). To ovšem neznamená, že by se za touto námitkou navždy „zavřela voda“. Soud ji ve výsledku věcně nehodnotil, rozhodnutí žalovaného z jiného důvodu zrušil a žalovaný ve svém třetím rozhodnutí ponechal k této otázce stejné odůvodnění, jaké měl – ač tehdy vázán výtkami pražského rozsudku – ve svém druhém rozhodnutí. V nynější žalobě již žalobce tuto námitku vznáší včas a plně v souladu s pravidly uvedenými v soudním řádu správním. Vázanost soudu vlastním dříve vysloveným názorem v téže věci (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2024, č. j. 9 As 66/2023-72, č. 4615/2024 Sb. NSS) se podle krajského soudu přitom týká jen názoru k věci samé, nikoliv procesních závěrů.
52. Nelze také přehlédnout, že na vraždu svého syna žalobce znovu upozorňoval i v doplňujícím pohovoru, který proběhl po brněnském rozsudku, a vznáší tuto námitku konstantně po celou dobu řízení – od seznámení se s podklady pro první rozhodnutí žalovaného až po doplňující pohovor po brněnském rozsudku. Skutečnost, že ji procesně přípustným způsobem neuplatnil v „prostřední“ žalobě proti druhému rozhodnutí žalovaného, podle soudu neznamená, že už se jí soud nemůže nyní zabývat. Nejde o případ srovnatelný s rozsudkem Soudního dvora ze dne 4. 10. 2018, C-652/16, *Ahmedbekova*, kde žadatel poprvé zmínil určitá tvrzení v příliš pozdní fázi celého řízení.
53. A co je hlavní, smyslem a účelem čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice je, aby se soud v řízení o oprávněm prostředku v azylových věcech mohl bez nepřiměřeně limitujících procesních překážek věnovat podstatě věci – tj. úplnému *ex nunc* posouzení žádosti o mezinárodní ochranu po skutkové a právní stránce.
54. Nelze v té souvislosti opomenout, že zákonodárce doposud nezvládl toto ustanovení unijního práva řádně implementovat a brání tak jeho plné účinnosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2025, č. j. 5 Azs 249/2024-40, bod 17). Pokud by totiž čl. 46 odst. 3 zákonodárce správně provedl do našeho práva, tak by se nikdy nesmělo stát to, co se stalo v této věci – že soudy neustále žalovanému vrací věc

- k nápravě jeho vad (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 25. 7. 2018, C-585/16, *Alheto*, bod 71).
55. Již Krajský soud v Praze tedy měl mít procesní prostor pro to, aby mohl věc úplně *ex nunc* po všech stránkách posoudit a určitým směrem ji uzavřít. Ustanovení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice má fungovat tak, že věc nejprve posoudí rozhodující orgán (u nás žalovaný) a po něm ji k případnému oprávněmu prostředku úplně a *ex nunc* po všech stránkách posoudí soud první instance (u nás krajský soud). A tím by měl být konec a mělo by být jasné, zda žadatel má nárok na mezinárodní ochranu nebo nikoliv. K podobnému ping-pongu, jakého jsme svědky v této věci, by vůbec ve společném evropském azylovém systému nemělo docházet. Ke zrušení rozhodnutí žalovaného by se mělo přistupovat prakticky jen v případě uložení závazného názoru k udělení mezinárodní ochrany, pokud soud shledá žádost důvodnou.
56. Má-li chybná či chybějící transpozice vést k pomyslné „sankci“ pro stát, že se netransponovaného ustanovení směrnice nemůže dovolávat v neprospěch jednotlivce, pak české správní soudy nemohou čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice použít k jeho tíži. Krajský soud proto nyní nemůže namísto žalovaného posoudit jakoukoliv část tvrzení, na nichž žalobce zakládá svůj azylový příběh, pokud by to vedlo k závěru o nedůvodnosti žádosti. Z toho důvodu krajský soud nyní nemůže otázku vraždy syna žalobce za žalovaného „dotáhnout“. Tato možnost a hodnocení důvodnosti žádosti „oběma směry“ by nicméně byla pro azylové soudy měla existovat. Ustanovení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice by měl takto v praxi fungovat. V našem nynějším procesním prostředí to ovšem bohužel možné není (umožní to až čl. 67 odst. 3 nového procedurálního nařízení 2024/1348, jakmile nabude 12. 6. 2026 účinnosti).
57. Tím spíše by podle krajského soudu nyní nebylo s čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice slučitelné, pokud by soud nyní odmítl danou námitku věcně řešit jen proto, že ji žalobce formálně správně nevzněl v jedné mezifázi celého tohoto dodnes trvajícího řízení, které se správně ani nemělo tak dlouho vést. Krajský soud by tím formalisticky upřel žalobci právo na účinný oprávný prostředek podle čl. 46 procedurální směrnice a na soudní ochranu podle čl. 47 Listiny základních práv EU (srov. z poslední doby k nepřiměřeným procesním nástrahám pro žadatele o mezinárodní ochranu rozsudek Soudního dvora ze dne 3. 7. 2025, C-610/23, *Al Nasiria*, body 47 až 52, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2025, č. j. 5 Azs 249/2024-40, ze kterého lze dovozovat nutnost soudu neposuzovat formální podmínky vznesení žalobních bodů v azylových věcech natolik přísně jako v jiných oblastech správního soudnictví).
58. Jak se navíc ukáže, jde tu svou povahou o problém nedostatečně zjištěného skutkového stavu podle § 76 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního, tj. vadu, která obecně vzato brání v přezkumu napadeného rozhodnutí, a proto by ji soud podle svého názoru mohl zohlednit i bez námitky (blíže srov. Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. Soudní řád správní. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 614-615).
59. Z těchto důvodů tedy soud námitku pochybení žalovaného, pokud jde o tvrzení o vraždě žalobcova syna uzbekou policií, vyhodnotil jako procesně přípustnou.
60. Pokud jde o věcné posouzení této námitky, tak krajský soud nyní jen navazuje na pražský rozsudek. Žalovaný ve svém prvním rozhodnutí uvedl:

„Správní orgán považuje za účelové tvrzení žadatele i jeho vyjádření o údajné smrti jeho syna, kdy v písemném vyjádření ze dne 17. 9. 2019 zmínil, že byl jeho syn zavražděn policejními orgány, ovšem opět bez jakýchkoliv detailů či vysvětlení, což se měl dozvědět v říjnu 2018, když mu tuto informaci někdo sdělil po telefonu. Jmenovaný tuto informaci nezmiňuje v žádosti o mezinárodní ochranu, v poskytnutí údajů k této jeho žádosti ani v následném protokolu o pohovoru, přestože byl opakovaně na všechny důvody své žádosti dotazován. Rovněž ve svém vyjádření, které doložil až po pěti měsících od zahájení řízení o mezinárodní ochraně, i když v tu dobu věděl údajně o smrti syna více než rok a půl, dále neobjasnil, proč by měla policie jeho syna zavraždit, ani jiné okolnosti jeho smrti, a rovněž v této souvislosti ani jakkoliv konkrétně nevysvětlil, proč by měly státní orgány Uzbekistánu mít ve spojení s jeho synem zájem o jeho osobu. Správní orgán rovněž nemůže pominout skutečnost, že při poskytnutí údajů k jeho žádosti o mezinárodní ochranu žadatel popřel existenci jakýchkoliv dětí, které by ve vlasti měl mít. Dle správního orgánu tyto skutečnosti jasně svědčí o nízké věrohodnosti jeho výpovědi v tomto směru a naprosté nepodloženosti jeho údajných obav z návratu.“

61. Pražský rozsudek ovšem poté v reakci na tuto pasáž vytkl žalovanému následující (body 69 a 71):

„Žalobce dále poukazuje na to, že žalovaný neshromáždil všechny dostupné důkazy a na jejich základě nepochybně věrohodnost tvrzení stran zdravotního stavu žalobce, přičemž na straně žalobce je pouze povinnost tvrzení, kterou žalobce splnil a svá tvrzení prokázal svou výpovědí, jejíž důvěryhodnost žalovaný nepochybně

(...)

Tato námitka se podle žalobce vztahuje nejen ke zdravotnímu stavu žalobce, ale i k jeho tvrzení *ohledně vraždy jeho syna policejními složkami země původu*. Podle soudu žalovaný v napadeném rozhodnutí věrohodnost výpovědi žalobce a jeho následných podání skutečně relevantně nepochybně. Posouzení žádosti žalobce jako účelové (nadto zcela nepřiléhavě — srov. výše) nepředstavuje podle soudu zpochybnění věrohodnosti „azylového příběhu“ žalobce. Bylo proto na žalovaném, aby (...) shromáždil dostupné důkazy, které věrohodnost tvrzení žalobce vyvracejí nebo zpochybňují. Toto žalovaný neučinil. Proto i v případě těchto dvou skutečností považuje soud skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, za takový, který vyžaduje podstatné doplnění. Námitka je důvodná.“ (zvýraznil Krajský soud v Brně).

- Předtím ještě pražský rozsudek žalovanému obecně připomněl (body 46, 47 a 49):

„Žádosti o mezinárodní ochranu je inherentní zajištění legalizace pobytu na území ČR a žalovaný má povinnost se vypořádat s veškerými tvrzeními žadatele o mezinárodní ochranu, bez ohledu na to, za jakým účelem žadatel tuto žádost podal. Názor žalovaného o účelovosti žádosti proto soud považuje za mylný, a to nejen na základě výše uvedené judikatury NSS. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaný pod pojmem „účelová žádost“ má na mysli to, že se jedná o předstíraný projev vůle, přičemž žadatel o ochranu vůbec nežádá a žádost podává z jiných důvodů než výše uvedených. Žalovaný jistě může žádost o mezinárodní ochranu posoudit jako předstírané právní jednání, ale pouze za podmínky, že tento závěr jednoznačně odůvodní a náležitě důkazně podloží. V opačném případě je takový závěr o předstíraném právním jednání nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Takové podmínky nicméně v posuzované věci ze strany žalovaného splněny nebyly, přičemž pouhé odvolávání se na „účelovost“ žádosti stran legalizace pobytu žalobce, takové důkazně podložené odůvodnění nepředstavuje.

V projednávané věci žalobce skutečně žalovanému nejprve sdělil, že žádá o mezinárodní ochranu, aby měl „alespoň nějaký pobyt“, přičemž žalovaný z tohoto vyjádření bez dalšího po celou dobu řízení vycházel. Skutečnosti, které žalobce sdělil ve svých následných podáních po seznámení se s podklady, žalovaný odmítl jako účelové, nedůvodné či hypotetické spekulace, a to právě z toho důvodu, že žádost žalobce o mezinárodní ochranu považoval za podanou s cílem legalizovat pobyt na území. Žalovaný tak postupoval v rozporu s § 3 odst. 1 zákona o azylu, podle kterého *každý projev vůle* cizince, z něž vyplývá snaha o získání ochrany, je žádostí o udělení mezinárodní ochrany. Soud má tak za to, že každé podání žalobce v průběhu řízení před žalovaným mělo být posouzeno jako doplnění prvotního projevu vůle žalobce (žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 4. 4. 2019), neboť zejména z následných podání žalobce jednoznačně vyplývá jeho „snaha o získání ochrany“. Nadto soud podotýká, že řízení o žádosti o mezinárodní ochraně není řízením, které by k určitému okamžiku bylo koncentrováno a žadatel o mezinárodní ochranu by již nemohl uvádět další skutečnosti a tvrzení stran svého „azylového příběhu“, či že by taková podání musel činit sám bez právní pomoci k tomu způsobilých subjektů. Předcházející řízení bylo ovládáno zásadou jednotnosti, což znamená, že žalovaný měl povinnost vycházet ze skutkového stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Úprava řízení o udělení mezinárodní ochrany žadatele v uplatnění svých tvrzení a důkazních návrhů určitou lhůtou časově neomezuje, ale umožňuje mu je uplatnit až do vydání rozhodnutí (dokonce za určitých podmínek až v rámci soudního přezkumu). Žalovaný se tak měl věcně zabývat veškerými návrhy a tvrzeními žalobce obsaženými v jeho podáních. Na žalovanému potom bylo, aby případné rozpory ve výpovědi identifikoval či přímo zpochybnil celou výpověď žalobce, například v rámci doplňujícího pohovoru, případně své pochybnosti rozptýlil. Takové kroky ale žalovaný neučinil.

(...)

Skutečnosti a tvrzení uvedená v následných podáních žalobce [včetně vyjádření se k podkladům k prvnímu rozhodnutí žalovaného – pozn. Krajského soudu v Brně] měl proto žalovaný náležitě posoudit a v případě, že je shledal nedůvěryhodnými či nedůvodnými, měl shromáždit nezbytné důkazní prostředky na podporu těchto svých závěrů. V případě každého důvodu žádosti o udělení mezinárodní ochrany, který žalobce předestřel již v předcházejícím řízení, sdělil žalovanému konkrétní skutečnosti, které odůvodňovaly jeho obavy z návratu do země původu. Například v případě obavy ze ztráty občanství žalobce žalovanému nejen předložil svá tvrzení, ale i celý zákon o státním občanství země původu (byť v neoficiálním anglickém překladu), ve vztahu ke zdravotnímu stavu předložil lékařskou zprávu. Žalovaný však tím, že záměrně nezohlednil jednotlivá podání žalobce, porušil zákonnou povinnost přihlížet ke všemu, co v řízení vyšlo najevo, včetně toho, co uvedl žalobce (srov. § 50 odst. 3 správního řádu). Námitka nesprávné identifikace důvodů žádosti žalobce je proto důvodná.“

62. Ve svém druhém rozhodnutí však žalovaný na tuto kritiku vůbec nezareagoval. Neprovedl se žalobcem doplňující pohovor, nedoplnil žádné důkazní prostředky a uvedl následující:

„Žadatel dále zmínil zavraždění jeho syna, kdy v písemném vyjádření ze dne 17. 9. 2019 zmínil, že byl jeho syn zavražděn policejními orgány, ovšem to uvedl opět bez jakýchkoliv detailů či vysvětlení, a měl se to dozvědět v říjnu 2018, když mu tuto informaci někdo sdělil po telefonu. Jmenovaný tuto informaci nezmínil v žádosti o mezinárodní ochranu, v poskytnutí údajů k této jeho žádosti ani v následném protokolu o pohovoru, přestože byl opakovaně na všechny důvody své žádosti dotazován. Rovněž ve svém vyjádření, které doložil až po pěti měsících od zahájení řízení o mezinárodní ochraně, i když v tu dobu věděl údajně o smrti syna více než rok a půl, dále neobjasnil, proč by měla policie jeho syna zavraždit, ani jiné okolnosti jeho smrti. I pokud by správní orgán vzal v potaz, že by policejní orgány měly spojitost se smrtí syna žadatele, i když žadatel v této souvislosti toto jakkoliv konkrétně nevysvětlil, tak hlavně sám žadatel nikdy ani nenaznačil, proč by měly státní orgány Uzbekistánu mít ve spojení s jeho

synem zájem o osobu žadatele. Správní orgán nepovažuje žadatelem zmíněné údajné okolnosti smrti jeho syna před 4 roky za okolnosti, které by nasvědčovaly tomu, že by samotnému žadateli mělo po návratu hrozit pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Navíc když žadatel sám ani netvrdil, že by v souvislosti s údajnou vraždou mělo jemu samotnému hrozit nějaké nebezpečí, ale zmiňoval smrt svého syna v souvislosti s horšením jeho psychického stavu a zmiňoval obavy z návratu do země, kde byl zavražděn jeho syn. Proto správní orgán nepovažuje zmíněné zavraždění syna žadatele jako důvod pro odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu.“

Poté v pasáži k doplňkové ochraně žalovaný doslova zopakoval citovanou pasáž od slov „I pokud by správní orgán vzal v potaz“ až do konce citovaného textu.

63. Byť tedy pražský rozsudek ve vztahu k danému tvrzení žalobce vytkl žalovanému nedostatečné zjištění skutkového stavu, tak to žalovaný dodnes nijak nenapravil. Prakticky jen vypustil označení tohoto žalobce tvrzení za účelové a lehce jinými slovy rozvedl to samé, co již uvedl ve svém prvním rozhodnutí a co pražský rozsudek neakceptoval.
64. Pokud jde o třetí rozhodnutí, tak před jeho vydáním již proběhl doplňující pohovor (po výtce v bodě 71 brněnského rozsudku, že tak žalovaný neučinil již na základě pražského rozsudku). Během pohovoru žalobce na vraždu syna v Taškentu poukazoval, uvedl i její konkrétní datum (5. 11. 2018). Také uvedl, že po ztrátě dokladů nechtěl letět do Uzbekistánu, protože „[t]am je policie na roveň mafii. Mého syna tam zavraždili.“ Zde se s ohledem na dřívější kritiku pražského rozsudku, na kterou brněnský rozsudek navázal, pokud šlo o neprovedení doplňujícího pohovoru, doslova nabízelo, aby žalovaný splnil své důkazní povinnosti popsané v pražském rozsudku tím, že se bude žalobce na vraždu jeho syna blíže ptát. Žalobce zde poprvé totiž uvedl i datum vraždy, z čehož by se dalo dovozovat, že o ní zjistil více informací. Žalovaný však zůstal v tomto směru pasivní, žádné doplňující otázky k tomuto tématu žalobci nepoložil. A ani si neobstaral jiné důkazní prostředky, jak to měl učinit již podle pražského rozsudku.
65. V odůvodnění třetího rozhodnutí se pak k této otázce objevuje naprosto identická pasáž jako ve druhém rozhodnutí žalovaného. Krajský soud záměrně výše uvedl přímé citace jednotlivých relevantních pasáží rozhodnutí žalovaného a pražského rozsudku, aby si každý mohl porovnat, že se postoj žalovaného k tomuto tématu ani po vydání pražského rozsudku prakticky nijak nezměnil a že žalovaný reálně nenapravil to, co mu pražský rozsudek k nápravě uložil.
66. Podle soudu tak žalovaný nesplnil závazný pokyn plynoucí z rozsudku pražského soudu a porušil tím § 78 odst. 5 soudního řádu správního. Tuto vadu pak přenesl i do svého třetího rozhodnutí. To stejně jako druhé rozhodnutí žalovaného i první rozhodnutí žalovaného stojí ve vztahu k tvrzením žalobce o vraždě jeho syna na nedostatečně zjištěném skutkovém základě, který vyžaduje zásadní doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního].
67. Krajský soud vede opravdu jen cíl naplnit pokyn z pražského rozsudku. Jeho výtky žalovaný již nyní bude muset opravdu vzít vážně a vyvarovat se týž chyb. Pokud se žalovaný bude znovu chtít vydat cestou nevěrohodnosti tvrzení žalobce o vraždě jeho syna, bude si již muset shromáždit dostupné důkazy, které věrohodnost žalobcových tvrzení vyvracejí nebo zpochybňují, např. provedením dalšího doplňujícího pohovoru na toto téma či opatřením si konkrétnějších zpráv o zemi původu na dané téma.

IV. Závěr a náklady řízení

68. Krajský soud s ohledem na výše uvedené přistoupil ke zrušení rozhodnutí žalovaného pro vady předvídané v § 76 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 78 odst. 1 a 5 soudního řádu správního. Žalovaný totiž doposud stále nesplnil závazný pokyn plynoucí z pražského rozsudku ve vztahu k tvrzení žalobce o vraždě jeho syna uzbeckou policií, což má konkrétní dopad v tom, že ani třetí rozhodnutí žalovaného nestojí na dostatečném skutkovém základě, který je třeba doplnit. V dalším řízení žalovaného tedy nadále váže související závazný právní názor pražského a nyní i tohoto rozsudku (blíže viz body 61 a 63 až 67 výše).
69. Pokud jde o náklady řízení, žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na jejich náhradu. Žádné však nevyčísil, proto mu je krajský soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 24. července 2025

Martin Kopa, v. r.
samosoudce